

1995. évi LXVI. törvény

a köziratokról, a közlevéltárakról és a magánlevéltári anyag védelméről

Az Országgyűlés a történelmi múlt megismerésének elsődleges forrásául szolgáló, illetőleg a közfeladatok folyamatos ellátásához és az állampolgári jogok érvényesítéséhez nélkülözhetetlen, a nemzet kulturális örökségének részét képező levéltári anyag védelmének, folytonos gyarapításának és használatának alapvető szabályairól a következő törvényt alkotja:

I. Fejezet

ÁLTALÁNOS RENDELKEZÉSEK

A törvény célja

1. § E törvény célja annak biztosítása, hogy

- a) a közfeladatot ellátó szervek irattári anyaga - ügyviteli és levéltári érdekekre, valamint a közérdekű adatok nyilvánosságának elvére tekintettel - szakszerűen kezelt és rendszerezett, jól használható forrásanyaggá váljék;
- b) bármely szerv irattári anyagának, továbbá a természetes személyek irathagyatékának maradandó értékű része - a közlevéltárak és a nyilvános magánlevéltárak anyagaként vagy védett levéltári anyagként - épségben és használható állapotban a jövő nemzedékei számára is fennmaradjon;
- c) a levéltári anyag használata során a közérdekű adatok megismerését és a tudományos kutatás szabadságát garantáló alkotmányos alapjogok érvényesítése a személyiséghez és a személyes adatokhoz fűződő alkotmányos alapjogok védelmével együtt valósuljon meg;
- d) az államtitkot és a szolgálati titkot képező adatok védelme érvényre juthasson.

A törvény hatálya

2. § E törvény hatálya kiterjed

- a) a közfeladatot ellátó szervek irattári anyagára;
- b) a tartós állami tulajdonú társasági részesedéssel működő gazdasági társaságok irattári anyagára;
- c) a közlevéltárakban őrzött levéltári anyagra;
- d) a nyilvános magánlevéltárakban őrzött levéltári anyagra;
- e) az a)-d) pont hatálya alá nem tartozó szervek és természetes személyek tulajdonában lévő maradandó értékű iratra.

Értelmező rendelkezések

3. § E törvény alkalmazása során

- a) *szerv*: a jogi személy és a jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet;
- b) *közfeladatot ellátó szerv*: az állami vagy helyi önkormányzati feladatot, valamint jogszabályban meghatározott egyéb közfeladatot ellátó szerv és személy;
- c) *irat*: valamely szerv működése vagy személy tevékenysége során keletkezett vagy hozzá érkezett, egy egységként kezelendő rögzített információ, adategyüttes, amely megjelenhet papíron, mikrofilmen, mágneses, elektronikus vagy bármilyen más adathordozón; tartalma lehet szöveg, adat, grafikon, hang, kép, mozgóképfilm vagy bármely más formában lévő információ vagy ezek kombinációja;
- d) *közirat*: a keletkezés idejétől és az őrzés helyétől függetlenül minden olyan irat, amely a közfeladatot ellátó szerv irattári anyagába tartozik vagy tartozott;

e) *magánirat*: a nem közfeladatot ellátó szerv irattári anyagába tartozó, valamint a természetes személyek tulajdonában lévő irat;

f) *irattári anyag*: rendeltetésszerűen a szervnél maradó, tartalmuk miatt átmeneti vagy végleges megőrzést igénylő, szervesen összetartozó iratok összessége;

g) *irattár*: az irattári anyag szakszerű és biztonságos őrzése, valamint kezelésének biztosítása céljából létrehozott és működtetett fizikai, illetve elektronikus tárolóhely;

A szabályozás legfontosabb célja - a szolgáltató közigazgatás elvének megfelelően - az elektronikus ügyintézés lehetőségének megalapozása, elsősorban a hatósági ügyintézés szakszerűségének és gyorsaságának növelése, a maradandó értékű információk fennmaradásának és megőrzésének biztosítása. E cél elérése érdekében alapkövetelmény a hagyományos (papíralapú) és az elektronikus iratok kezelésére egyaránt alkalmas, az európai gyakorlathoz illeszkedő, a folyamatosan fejlődő informatikai technológia fogadására képes és az elektronikus levéltár kialakításához alapot adó szabályozás.

A köziratok kezelésének alapvető követelményeit a köziratokról, a közlevéltárakról és a magánlevéltári anyag védelméről szóló 1995. évi LXVI. törvény (a továbbiakban: Ltv.) határozza meg. Így az Ltv. is azok közé a jogszabályok közé tartozik, amelyek felülvizsgálatát és a fenti koncepcióhoz igazodó módosítását a Kormány elrendelte.

Az Ltv. a nemzeti kulturális örökség miniszterének felelősségi körébe tartozik, de a szolgáltató közigazgatás elvének megfelelő iratkezelési gyakorlat kialakításával összefüggő kérdések túlmutatnak a miniszter feladat- és hatáskörén. Ezért az Ltv. iratkezelésre vonatkozó rendelkezéseinek felülvizsgálatára a Miniszterelnöki Hivatal irányítása alatt működő, a „Közigazgatási szervek egységes iratkezelésének szabályozása” megnevezésű projekt keretében az érintett minisztériumok (a Miniszterelnöki Hivatal, a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma, a Belügyminisztérium, az Informatikai és Hírközlési Minisztérium, az Igazságügyi Minisztérium és a Honvédelmi Minisztérium) képviselőinek részvételével és külső szakértők bevonásával került sor.

A hatályos Ltv. 9. §-ának (1) bekezdése határozza meg azokat az alapvető kötelezettségeket, amelyeket a közfeladatot ellátó szervezetnek iratkezelési tevékenységük során teljesíteniük kell. Kötelezővé teszi továbbá az iratkezelési szabályzatok, valamint az iratok tárgyi alapú rendszerezésének és megőrzési idők szerinti csoportosításának alapjául szolgáló irattári tervek készítését és alkalmazását. [9. § (2) bek.]

A felülvizsgálat megállapította, hogy az Ltv. 9. §-ában meghatározott követelmények ma is helytállóak, önmagukban azonban nem elegendők a közigazgatási szervek egységes iratkezelésének megteremtésére vonatkozó koncepció megvalósításához.

Az iratkezelés irányításának jelenlegi rendje ágazatonként elkülönülve biztosítja csak az iratkezelési gyakorlat bizonyos fokú egységességét. A hatályos Ltv. 10. §-a a miniszterek feladatává teszi, hogy az ágazati irányításuk alá tartozó, azonos feladat- és hatáskörrel rendelkező közfeladatot ellátó szervek részére egységes iratkezelési szabályzatot, az egyedi iratkezelési szabályzat kiadására jogosult szervek részére pedig iratkezelési mintaszabályzatot adjanak ki. A minisztériumok és országos hatáskörű szervek egyedi iratkezelési szabályzatainak elkészítéséhez a Kormány ugyancsak iratkezelési mintaszabályzatot ad ki.

A mintaszabályzattal történő iránymutatás azonban az ügyintéztést hatékonyan segítő iratkezelési gyakorlat kialakításához a hagyományos (papíralapú) iratok esetében sem ad elegendő eligazítást, és alkalmatlan arra, hogy az elektronikus iratok kezelésével összefüggő követelmények és eljárási szabályok érvényesítését megfelelően garantálja.

A hatályos Ltv. nem ad felhatalmazást az iratkezelés körébe tartozó egyes tevékenységekkel kapcsolatos alapelvek és részletes követelmények rendeleti úton történő meghatározására, a közfeladatot ellátó szervek által használható iratkezelési szoftverek platform-független informatikai követelményeinek szabályozására, továbbá a köziratok kezelésének kormányzati szintű irányításával és felügyeletével összefüggő hatáskörök megállapítására.

A fenti hiányosságok kiküszöbölése érdekében a törvény kezdeményezi a Kormány felhatalmazását arra, hogy az iratkezelési mintaszabályzatok hatályon kívül helyezésével egyidejűleg rendeletben szabályozza a közfeladatot ellátó szervek iratkezelésével összefüggő követelményeket. Emellett a törvény a közigazgatási szervek iratkezelésével összefüggő, növekvő elvárásokra való tekintettel a közigazgatási szervek egyedi iratkezelési szabályzatainak hatályba léptetését külön engedélyhez kívánja kötni.

A törvény szerint az Ltv. kimondaná, hogy a közfeladatot ellátó szerv csak olyan szoftvert alkalmazhat, amely külön jogszabályban meghatározott tanúsítvánnyal rendelkezik. Ezzel összefüggésben kapna felhatalmazást a belügyminiszter arra, hogy az informatikai és hírközlési miniszterrel, valamint a nemzeti kulturális örökség miniszterével együttesen, rendeletben állapítsa meg a közfeladatot ellátó szervezetnél

alkalmazható iratkezelési szoftvereknek, valamint az elektronikus iratok tárolásával és levéltárba adásával kapcsolatos követelményeket.

A közfeladatot ellátó szervek irattári anyagainak az ügyvitelhez fűződő eredeti funkciójukon túlmutatóan - a közérdekű adatok nyilvánosságának követelményéből adódóan - közérdekű információ-forrásként is funkcionálnia kell, s ez a funkció folyamatos, az irattári anyag maradandó értékű részét illetően soha nem szűnik meg. Erre való tekintettel a hatályos Ltv. - a nyugat-európai országok gyakorlatához is igazodva - a maradandó értékű köziratok védelme érdekében a közlevéltárakat feljogosítja arra, hogy a maradandó értékű köziratok kiválogatásának folyamatát ellenőrizze, a közfeladatot ellátó szervek irattári anyagában végzett selejtezéseket jóváhagyják, és az irattári tervek hatályba léptetésekor egyetértési jogot gyakoroljanak. Ezeknek a jogosítványoknak a fenntartására a jövőben is szükség van.

Az Ltv. értelmező rendelkezéseinek c) pontjában szereplő definíció azáltal, hogy az irat fogalmát a szövegre, számadatsorra, térképre, tervrajzra és vázlatra szűkíti le, napjainkra elavult. Az új definíció szerint a valamely szerv működése vagy személy tevékenysége során létrejött bármilyen anyagon, alakban, bármely eszköz felhasználásával és bármely eljárással rögzített adategyüttes minősülne iratnak.

Az Ltv. nem zárja ki annak lehetőségét, hogy a könyvtárak és a múzeumok - a köziratok kivételével - iratnak minősülő dokumentumot is gyűjtsenek. Ezért felesleges arról rendelkezni, hogy a megjelentetés szándékával készült könyvjellegű kézirat iratnak minősül-e vagy sem.

Az irattári anyag fogalmának pontosításakor figyelembe vettük, hogy az Ltv. csak a köziratokkal és a magániratokkal, vagyis csak olyan iratokkal kapcsolatban állapít meg szabályokat, amelyek valamely szerv vagy személy irattári anyagába tartoznak. Azokban az esetekben is, amikor az Ltv. valamelyik rendelkezése csak iratot említ, pontosan tudni lehet, hogy köziratról vagy magániratról van-e szó.

Az irattári anyag új definíciója szerint a szerv működése vagy a természetes személy tevékenysége során keletkezett vagy hozzá érkezett és rendeltetésszerűen nála maradó dokumentum csak akkor minősül át irattá - válik az irattári anyag részévé -, ha átmeneti vagy végleges megőrzésére tartalmi értéke miatt szükség van. Az erre vonatkozó döntést a nem közfeladatot ellátó szerv és a természetes személy többnyire maga hozza meg. A közfeladatot ellátó szerv erről az irattári terv alapján köteles dönteni. Az Ltv. 4. §-a általános érvényű követelményként írja elő a szervesen összetartozó irategyüttesek egységének megőrzését. A módosított definíció erre a körülményre is utal.

Az irattár definíciója szakít azzal a szemlélettel, amely az irattárat mindössze olyan helyiségnek tekinti, amely alkalmas az iratok őrzésére. Ezért a definíció figyelembe veszi mindazokat a funkcionális követelményeket, amelyeket az Ltv. különböző rendelkezései az irattárral szemben támasztanak. Így a fogalmi meghatározás utal arra is, hogy az elektronikus tárolóhelynek informatikai rendszerként kell működnie.

h) iratkezelés: az irat készítését, nyilvántartását, rendszerezését és a selejtezhetőség szempontjából történő válogatását, segédletekkel való ellátását, szakszerű és biztonságos megőrzését, használatra bocsátását, selejtezését, illetve levéltárba adását együttesen magába foglaló tevékenység;

i) irattári terv: a köziratok rendszerezésének és a selejtezhetőség szempontjából történő válogatásának alapjául szolgáló jegyzék, amely az irattári anyagot tételekre (tárgyi csoportokra, indokolt esetben iratfajtákra) tagolva, a közfeladatot ellátó szerv feladat- és hatásköréhez, valamint szervezetéhez igazodó rendszerezésében sorolja fel, s meghatározza a kiselejtezhető irattári tételekbe tartozó iratok ügyviteli célú megőrzésének időtartamát, továbbá a nem selejtezhető iratok levéltárba adásának határidejét;

j) maradandó értékű irat: a gazdasági, társadalmi, politikai, jogi, honvédelmi, nemzetbiztonsági, tudományos, művelődési, műszaki vagy egyéb szempontból jelentős, a történelmi múlt kutatásához, megismeréséhez, megértéséhez, illetőleg a közfeladatok folyamatos ellátásához és az állampolgári jogok érvényesítéséhez nélkülözhetetlen, más forrásból nem vagy csak részlegesen megismerhető adatot tartalmazó irat;

k) levéltári anyag: az irattári anyagnak, továbbá a természetes személyek iratainak levéltárban őrzött maradandó értékű része, valamint a védetté nyilvánított maradandó értékű magánirat;

l) levéltár: a maradandó értékű iratok tartós megőrzésének, levéltári feldolgozásának és rendeltetésszerű használatának biztosítása céljából létesített intézmény;

m) közlevéltár: a nem selejtezhető köziratokkal kapcsolatos levéltári feladatokat - ideértve a tudományos és igazgatási feladatokat is - végző, közfeladatot ellátó szerv által fenntartott levéltár;

n) nyilvános magánlevéltár: a természetes személy, valamint a nem közfeladatot ellátó szerv tulajdonában vagy birtokában lévő maradandó értékű iratok tartós megőrzésére létesített olyan intézmény, amely megfelel a 30. § (2) bekezdésében foglalt követelményeknek;

o) levéltári kutatás: a levéltári anyag tanulmányozása, abból adatok kigyűjtése tudományos vagy más cél érdekében;

p)

r) *közlevéltár illetékessége (illetékességi köre)*: a maradandó értékű irattári anyagnak az a köre, amelyre vonatkozóan törvény közlevéltárba adási kötelezettséget ír elő, s amelyet az adott közlevéltár törvény rendelkezése, illetve fenntartójának döntése alapján köteles átvenni;

s) *levéltári gyűjtőkör*: a maradandó értékű, köziratnak nem minősülő irattári anyagnak, ha arra vonatkozóan törvény közlevéltárba adási, illetve a levéltárfenntartó levéltárba adási kötelezettséget nem ír elő, továbbá a természetes személyek maradandó értékű iratainak az a köre, amelyet az adott levéltár az őrzetében lévő levéltári anyag forrásértékének gazdagítása céljából gyűjt (ajándékként elfogad vagy megvásárol);

t) *önkormányzati hivatal*: a polgármesteri hivatal, a társult képviselő-testület közös hivatala, a körjegyzőség, a megyei önkormányzati hivatal és a fővárosi közgyűlés hivatala (Főpolgármesteri Hivatal).

3/A. § A maradandó értékű közirat és magánirat a kulturális javak, a levéltári anyag pedig a védett kulturális javak részét képezi. A maradandó értékű közirat és magánirat, továbbá a levéltári anyag védelmét, épségben és használható állapotban történő megőrzését az e törvényben, valamint a kulturális örökség védelméről szóló törvényben foglaltak szerint kell biztosítani.

Az irattári és a levéltári anyag védelmének általános szabályai

4. § Az irattári anyaggal rendelkező szervek és a maradandó értékű iratokat őrző természetes személyek kötelesek a szervesen összetartozó irataik egységének, illetve eredeti rendjének megőrzéséről, valamint a tulajdonukban vagy birtokukban lévő maradandó értékű iratok megővására gondoskodni.

5. § (1) Köziratot, valamint közlevéltárban őrzött, köziratnak nem minősülő levéltári anyagot elidegeníteni, megromláni vagy egyéb módon használhatatlanná tenni, továbbá - a szabályosan lefolytatott selejtezési eljárást kivéve - megsemmisíteni tilos.

(2) A megromlás, az egyéb módon történő használhatatlanná tétel, továbbá a megsemmisítés tilalma a nyilvános magánlevéltárban őrzött levéltári anyagra és a védetté nyilvánított maradandó értékű magániratra is kiterjed.

(3) Az (1) bekezdésben meghatározott elidegenítési tilalom nem zárja ki a közlevéltárban őrzött, köziratnak nem minősülő levéltári anyagnak levéltár, múzeum, könyvtár részére csereszerződés útján történő elidegenítését. A csereszerződés megkötéséhez, valamint a nyilvános magánlevéltárban őrzött magánirat elidegenítéséhez a kultúráért felelős miniszternek engedélyre van szükség. A védetté nyilvánított magánirat elidegenítésekor a kulturális örökség védelméről szóló törvényben foglaltak szerint kell eljárni.

6. § (1) A levéltári anyagot, továbbá a 33. § (1) bekezdésében meghatározott magániratot csak a kulturális örökség védelméről szóló törvényben foglaltak szerint lehet kivinni az ország területéről.

(2) A levéltári anyagról, annak külföldre vitele előtt, a Magyar Országos Levéltár vagy az őrző levéltár biztonsági másolatot készít.

7. § A levéltári anyag közlevéltárban történő elhelyezése - ajándék, adásvétel, csereszerződés kivételével - a levéltári anyag tulajdonjogi helyzetét nem érinti.

A levéltári anyag védelmének irányítása

8. § A levéltári anyag védelmének ágazati irányítását a kultúráért felelős miniszter látja el. Ágazati irányító hatáskörében

a)

b) rendeletben szabályozza a köziratok kezelésének levéltári felügyeletével kapcsolatos, továbbá a közlevéltárak és a nyilvános magánlevéltárak anyagának nyilvántartásával, szakszerű, biztonságos őrzésével, feldolgozásával és használatának biztosításával összefüggő szakmai követelményeket, valamint a levéltári anyagban végezhető selejtezés rendjét, és a szakfelügyelők közreműködésével ellenőrzi a szakmai követelmények érvényesítését;

c) irányítja és felügyeli a Magyar Országos Levéltárat;

d) dönt a hatáskörébe utalt egyedi ügyekben.

A köziratok kezelésének irányítása

8/A. § A köziratok kezelésének szakmai irányítását a Kormány által kijelölt miniszter látja el.

A köziratok kezelésének szakmai irányításáról szóló 8/A. § beiktatásával a törvény régi hiányt pótol. Kimondja, hogy a köziratok kezelésének szakmai irányítását a Kormány által kijelölt miniszter látja el.

A nyugat-európai és az észak-amerikai országok már a 20. század közepén felismerték, hogy a közigazgatást hatékonyan segítő iratkezelés megteremtése és működtetése a tömeges iratképzés körülményei között központilag irányított, folyamatos tevékenységet igényel. E tevékenység legfontosabb célja az, hogy az iratkezelési folyamatok kezelhetőségét új, hatékony, ugyanakkor költségkímélő eljárások és módszerek kidolgozásával és bevezetésével biztosítsa.

Azóta az iratkezelés és az ügyvitel megszervezésével összefüggő szabályozási, illetve szabványosítási, fejlesztési és ellenőrzési feladatok (a records management) végzése a fenti országok mindegyikében kormányzati feladatnak minősül. A records management tevékenység felértékelődéséhez nagymértékben hozzájárult az állam szolgáltató funkciójának kiszélesedése, a közérdekű adatok megismerhetőségének követelménye, továbbá az utóbbi 15 évben a papíralapú dokumentumok mellett egyre nagyobb tömegben keletkező elektronikus iratok megjelenése is. Ezek a folyamatok ugyanis egyre hangsúlyosabban vetették fel a köziratokban rejlő értékes és pótolhatatlan információ megőrzésével és visszakereshetőségével összefüggő kérdéseket.

Az utóbbi években, főként az elektronikus iratok elterjedése és használata nyomán egyre nagyobb teret nyer az az új szemlélet, amely az iratkezelést egységes folyamatként, a dokumentumok teljes életciklusának figyelembevételével definiálja. Ez a komplex közelítési mód és módszer az iratkezeléssel összefüggő tevékenységek kormányzati szintű irányításának és ellenőrzésének jelentőségét tovább növelte: multidiszciplináris alapon (ügyvitelszervezők, igazgatási szakemberek, jogászok, informatikusok és levéltárosok bevonásával) létrehozott, kibővített létszámú és összetételű szervezeti egységek végzik a records management-tel összefüggő feladatokat.

II. Fejezet

A KÖZIRAT

A köziratok kezelése és védelme

9. § (1) A közfeladatot ellátó szerv köteles

a) a hozzá érkezett és az általa készített iratokat az érkezés, illetve a keletkezés időpontjában nyilvántartásba venni;

b) a nyilvántartást és az ahhoz kapcsolódó - az irattári anyag áttekinthetőségét szolgáló - ügyviteli segédleteket levéltári célra is használható módon vezetni;

c) az ügyintézés során a selejtezhető, valamint a maradandó értékű, s ezért nem selejtezhető iratokat az irattári terv megfelelő tételébe besorolni, a tétel jelét az iraton feltüntetni, és azt a nyilvántartásba bejegyezni;

d) a nála keletkező, nem selejtezhető iratok készítésekor az azok tartós megőrzését lehetővé tevő eszközöket, anyagokat és eljárásokat alkalmazni;

e) az elintézett ügyek iratait - az irattári terv szerinti rendszerezés és válogatás pontosságának ellenőrzése mellett - irattárában elhelyezni, s irattári anyagának szakszerű és biztonságos megőrzéséről, valamint használatra bocsátásáról gondoskodni;

f) irattári anyagának selejtezhető részét, az irattári tervben megjelölt irattári őrzési idő letelte után, a szerv nem selejtezhető iratainak átvételére jogosult közlevéltár (a továbbiakban: illetékes közlevéltár) engedélyével kiselejtezni;

g) a nem selejtezhető irattári tételekbe tartozó iratokat a kapcsolódó nyilvántartásokkal és segédletekkel együtt - a 12. §-ban előírtak szerint - saját költségén az illetékes közlevéltárnak átadni.

(2) Elektronikus iratkezelés esetén a közfeladatot ellátó szerv kizárólag olyan iratkezelési szoftvert alkalmazhat, amely a külön jogszabályban meghatározott követelményeknek megfelel és tanúsítvánnyal rendelkezik.

(3) Az (1) bekezdésben meghatározott követelmények teljesítéséért, valamint az iratok szakszerű és biztonságos megőrzésére alkalmas irattár kialakításáért és működtetéséért, továbbá az iratkezeléshez szükséges egyéb tárgyi, technikai és személyi feltételek biztosításáért, valamint a megfelelő tanúsítvánnyal rendelkező iratkezelési szoftver használatáért a közfeladatot ellátó szerv vezetője felelős.

(4) Az e törvényben, valamint a 35/A. § (1) bekezdése szerinti kormányrendeletben meghatározott követelmények teljesítésének részletes szabályait a közfeladatot ellátó szerv által készített egyedi, vagy a részére kötelezően előírt egységes iratkezelési szabályzat és irattári terv (a továbbiakban együtt: iratkezelési szabályzat) tartalmazza.

Az Ltv. 9. §-ának (1) bekezdése a köziratok kezelésének alapvető követelményeit az irat anyagától, a készítéséhez használt eszköztől és eljárástól függetlenül határozza meg. Így ezek az elektronikus iratokra is

alkalmazhatók, de esetükben ezek a követelmények nem tekinthetők teljes körűnek. Az elektronikus iratok esetében alapvető követelmény az is, hogy a közfeladatot ellátó szerv megfelelő és biztonságos adattávitelt, valamint a gazdaságos adattárolást, megőrzést és hozzáférést biztosító szoftvereket alkalmazzon iratkezelési célra. Az Ltv. 9. §-ának (2) bekezdése a törvény szerint ezért teszi kötelezővé minden közfeladatot ellátó szerv számára a külön jogszabályban meghatározott tanúsítvánnyal rendelkező iratkezelési szoftver alkalmazását.

Azt az alapelvet, miszerint minden közfeladatot ellátó szervnek iratkezelési szabályzattal és irattári tervvel kell rendelkeznie, az Ltv. a jövőre nézve is fenntartja. Az Ltv. hatályos rendelkezése szerint az iratkezelési szabályzatoknak a 9. § (1) bekezdésében meghatározott követelmények részletes szabályait kell tartalmaznia. Az Ltv. 9. §-ának (4) bekezdésében foglalt követelmények ennél jóval szigorúbbak. A rendelkezés szerint az iratkezelési szabályzatok és irattári tervek elkészítésekor az Ltv. 4. §-ában, 5. §-a (1) bekezdésében, a 9/A. §-ban, valamint a 12. §-ban foglaltakat, továbbá a köziratok kezelésének követelményeiről szóló Korm. rendelet előírásait is figyelembe kell venni. Ez utóbbi rendelet kiadására az Ltv. 35/A. §-a (1) bekezdése ad felhatalmazást.

9/A. § (1) Közfeladatot ellátó szerv megszüntetése vagy feladatkörének megváltoztatása esetén a rendelkező szerv köteles intézkedni az érintett szerv irattári anyagának további elhelyezéséről, biztonságos megőrzéséről, kezeléséről és használhatóságáról.

(2) Ha a megszűnő szerv más szervbe olvad be, iratait a feladatait átvevő szerv irattárában kell elhelyezni.

(3) Ha a megszűnő szerv feladatköre több szerv között oszlik meg, vagy valamely szerv egyes feladatait egy másik szerv veszi át, az irattári anyagot csak irattári tételenként szabad megosztani. Az egyes ügyiratokra vonatkozó igényt másolat készítésével vagy kölcsönzéssel kell teljesíteni. Az irattári anyag irattári tételenkénti megosztását az illetékes közlevéltár egyetértésével kell elvégezni.

(4) Ha a közfeladatot ellátó szerv jogutód nélkül szűnik meg, irattári anyagának maradandó értékű részét az illetékes közlevéltárban kell elhelyezni. Az irattári anyag többi részének meghatározott ideig történő további őrzéséhez, kezeléséhez, illetőleg selejtezéséhez szükséges költségek biztosításáról a megszüntetésről intézkedő szerv gondoskodik.

Az iratkezelési szabályzatok kiadása

10. § (1) Egyedi iratkezelési szabályzatot ad ki:

a) a közfeladatot ellátó szerv - e törvényben foglalt kivételekkel - az illetékes közlevéltárral egyetértésben,

b) a központi államigazgatási szerv a Magyar Országos Levéltárral, illetve az illetékes szaklevéltárral és a köziratok kezelésének szakmai irányításáért felelős miniszterrel egyetértésben,

c) az önkormányzati hivatal számára a jegyző (főjegyző) az illetékes közlevéltárral és a Kormány általános hatáskörű területi államigazgatási szervével egyetértésben.

(2) Egységes iratkezelési szabályzatot ad ki:

a) a szakmai irányítást ellátó miniszter vagy a központi államigazgatási szerv vezetője a területi és helyi államigazgatási szervek, a Magyar Honvédség, valamint a rendvédelmi szervek - kivéve a polgári nemzetbiztonsági szolgálatok - részére a köziratok kezelésének szakmai irányításáért felelős miniszterrel, valamint a Magyar Országos Levéltárral, illetve az illetékes szaklevéltárral egyetértésben,

b) az Országos Igazságszolgáltatási Tanács a bíróságok, a legfőbb ügyész az ügyészségek részére a Magyar Országos Levéltárral egyetértésben,

c) az igazságügyért felelős miniszter a közjegyzők és bírósági végrehajtók, valamint ezek kamarái, továbbá az igazságügyi szakértői tevékenység végzésére feljogosított természetes személyek és gazdasági társaságok, igazságügyi szakértői intézmények, hatósági tolmácsok, hiteles szakfordítók és büntető ügyekben közvetítői tevékenységet végző ügyvédek tekintetében a köziratok kezelésének szakmai irányításáért felelős miniszterrel, valamint a kultúráért felelős miniszterrel egyetértésben.

(3) A 10. § (1) bekezdés *b)* pontja és a 10. § (2) bekezdésének *a)* pontja szerinti iratkezelési szabályzatokat a szakmai irányítást ellátó miniszter vagy a központi államigazgatási szerv vezetője egységes iratkezelési szabályzatban is kiadhatja.

(4) A szakmai irányítást ellátó miniszter az állami és helyi önkormányzati intézmények meghatározott csoportja részére a köziratok kezelésének szakmai irányításáért felelős miniszterrel, valamint a kultúráért felelős miniszterrel egyetértésben egységes iratkezelési szabályzatot vagy egyedi iratkezelési szabályzatuk mellékletét képező egységes irattári tervet ad ki.

(5) Az önkormányzati hivatalok számára az önkormányzatokért felelős miniszter a köziratok kezelésének szakmai irányításáért felelős miniszterrel és a kultúráért felelős miniszterrel egyetértésben egységes irattári tervet ad ki.

(6) A jogi személyiséggel rendelkező önkormányzati társulás, az önkormányzatok többcélú kistérségi társulása (a továbbiakban együtt: önkormányzati társulások) a társulási megállapodásban foglalt esetben rendelkezik az iratkezelés szabályozásáról.

(7) A Magyar Országos Levéltár, az illetékes közlevéltár és a kultúráért felelős miniszter egyetértési joga az irattári tételek kialakításával és a nem selejtehető irattári tételek kijelölésével, továbbá a nem selejtehető iratok levéltári használatát befolyásoló előírásokkal összefüggő kérdésekre terjed ki.

(8) A Magyar Országos Levéltár az önkormányzati levéltárak véleményének előzetes kikérésével gyakorolja a bíróságok, ügyészségek, a központi államigazgatási szervek területi és helyi szervei, a rendvédelmi szervek szervezeti egységei részére készült iratkezelési szabályzatok kiadásával kapcsolatos egyetértési jogát.

(9) Az irattári terv az iratkezelési szabályzat szerves részét képezi, annak kötelező mellékleteként. Elfogadási rendje - kivéve az önkormányzati hivatalok, az állami és helyi önkormányzati intézmények meghatározott csoportja részére kiadott egységes irattári terveket - nem válik el az iratkezelési szabályzattól.

(10)

A köziratok kezelésének levéltári ellenőrzése

11. § A nem selejtehető köziratok fennmaradásának biztosítása érdekében a közfeladatot ellátó szerv iratainak védelmét és iratkezelésének rendjét - az iratkezelési szabályzat alapján - az illetékes közlevéltár ellenőrzi. Ellenőrzési feladatának ellátása során

a) az iratkezelői és az irattári helyiségbe beléphet, az iratokba - az államtitkot és a szolgálati titkot tartalmazó iratok kivételével - és az iratkezelési nyilvántartásokba betekinhet, az iratkezelési tevékenységet folyamatában vizsgálhatja;

b) iratkezelési kérdésekben szaktanácsot ad, a nem selejtehető iratok épségben és használható állapotban történő megőrzését súlyosan veszélyeztető hibákat és hiányosságokat jegyzőkönyvbe foglalja, megszüntetésükre vonatkozóan határidőt állapít meg;

c) ha a szerv a jegyzőkönyvben meghatározott ideig nem intézkedik, akkor a levéltár szabálysértési eljárás indítása céljából a felügyeleti szervet értesíti, annak hiányában a szabálysértési eljárás indítását maga kezdeményezi.

A köziratok levéltárba adása

12. § (1) A nem selejtehető köziratok teljes és lezárt évfolyamait - az (5) bekezdésben meghatározott kivétellel - a keletkezés naptári évétől számított tizenötödik év végéig kell az illetékes közlevéltárnak átadni.

(2) A nem selejtehető köziratok átadásának-átvételének időpontjáról az átadó szerv és az illetékes közlevéltár közösen állapodik meg.

(3) Az (1) bekezdésben meghatározott átadás-átvételi határidő abban az esetben, ha a közfeladatot ellátó szervnek a nem selejtehető iratokra ügyviteli szempontból még rendszeresen szüksége van, illetőleg akkor, ha az illetékes közlevéltár az iratok átvételéhez szükséges raktári férőhellyel nem rendelkezik, további öt évre külön engedély nélkül meghosszabbítható. Az átadás-átvételi határidő öt éven túli meghosszabbítását egy alkalommal, legfeljebb tíz év időtartamra a kultúráért felelős miniszter engedélyezi. Ennél hosszabb irattári őrzési időt csak jogszabály állapíthat meg.

(4) A közlevéltár tizenöt éven belül keletkezett közirat átvételére csak jogszabály alapján kötelezhető.

(5) A tizenöt évnél régebben keletkezett, államtitkot vagy szolgálati titkot tartalmazó, nem selejtehető iratokat a minősítő által meghatározott érvényességi idő lejártát követő naptári év végéig kell az illetékes közlevéltárnak átadni.

(6) Az iratokat őrző szerv kezdeményezésére az illetékes közlevéltár az érvényességi idő lejártá előtt is átvehet államtitkot vagy szolgálati titkot tartalmazó iratokat, ha azok megfelelő őrzésének és kezelésének feltételeit biztosítani tudja.

(7) A közfeladatot ellátó szerv azoknak a nem selejtehető iratoknak a használatát, amelyek a 22. § (1) bekezdésében meghatározott kutatási korlátozási idő eltelte után is az őrzetében vannak, a közlevéltárban lévő anyagra vonatkozó szabályok szerint köteles biztosítani.

III. Fejezet

A KÖZLEVÉLTÁR

A közlevéltár feladatai

13. § A közlevéltár feladatkörében

- a) a 31. §-ban meghatározott kivételekkel kizárólagos joggal átveszi és megőrzi az illetékességi körébe tartozó szervek nem selejtezhető köziratait;
- b) jogszabály alapján átveszi, illetőleg gyűjti, valamint ingyenes letétként megőrzi a maradandó értékű magániratot;
- c) az átvett, illetőleg a gyűjtött levéltári anyagot nyilvántartja, szakszerűen kezeli, biztonságosan megőrzi, és az őrizetében lévő levéltári anyagot - annak szükség szerinti átselejtezésével, rendezésével, valamint a tudományos igényű áttekintést biztosító segédletek készítése és közzététele útján - feldolgozza, s az anyag használatát lehetővé teszi;
- d) az őrizetében lévő levéltári anyagról hiteles másolatot vagy tartalmi kivonatot ad ki;
- e) a levéltári anyag védelme érdekében ellenőrzi a közfeladatot ellátó szervek, valamint a tartós állami tulajdonú társasági részesedéssel működő gazdasági társaságok irattári selejtezését és iratkezelésének rendjét;
- f) megrongált vagy pusztulásnak indult levéltári anyagának konzerválásáról és restaurálásáról gondoskodik, ezekről, illetőleg különösen jelentős levéltári anyagáról biztonsági másolatot készít vagy készíttet, és annak egy példányát - ha jogszabály másként nem rendelkezik - a Magyar Országos Levéltárnak átadja;
- g) levéltár- és történettudományi kutatásokat végez a levéltári munka fejlesztése és a levéltári anyag felhasználásának elősegítése céljából, s közzéteszi a kutatás eredményeit, illetve a tudományos munkamegosztás keretében részt vállal az általa őrzött iratanyag publikálásában;
- h) a levéltári anyag oktatási, illetőleg közművelődési célú felhasználását, valamint a levéltári tevékenység megismertetését kiadványokkal és egyéb módon elősegíti;
- i) a maradandó értékű magániratok kiválogatására, szakszerű kezelésére vonatkozóan szaktanácsot adhat, a maradandó értékű magániratok védetté nyilvánításában közreműködik.

A közlevéltárak és illetékességük, valamint gyűjtőkörük

14. § (1) A közlevéltár lehet általános levéltár, állami szaklevéltár, települési önkormányzat, köztisztviselő, közalapítvány, illetőleg jogszabályban meghatározott egyéb közfeladatot ellátó szerv levéltára.
- (2) A közlevéltár illetékességét a köziratokat illetően e törvény, a köziratnak nem minősülő levéltári anyagot illetően a megyei (fővárosi) levéltárak tekintetében e törvény 18. §-a, a Magyar Országos Levéltár tekintetében a kultúráért felelős miniszter, egyéb közlevéltár tekintetében pedig - a kultúráért felelős miniszternek egyetértésével - a fenntartó határozza meg.
- (3) A közlevéltár gyűjtőköre minden olyan, a 3. § s) pontjában meghatározott maradandó értékű magániratra kiterjed, amely a közlevéltár őrizetében lévő levéltári anyaghoz illeszkedik, annak forrásértékét gazdagítja.

A közlevéltár fenntartójának kötelezettségei

15. § (1) A közlevéltárat fenntartó szerv köteles gondoskodni arról, hogy levéltára
 - a) rendelkezzen a 13. §-ban meghatározott feladatok ellátásához szükséges szakképzett személyzettel és technikai felszereléssel, továbbá
 - b) rendelkezzen a levéltári anyag rendszeres átvételét biztosító, zárt, tűzbiztos, száraz, megfelelő páratartalmú és hőmérsékletű, a levéltári anyag őrzésén kívül egyidejűleg más célra fel nem használható, a szakszerű őrzéshez szükséges tárolóeszközökkel felszerelt raktárral (raktárakkal), kutatóteremmel és a működéséhez szükséges egyéb feltételekkel.
- (2) Közlevéltárat létesíteni csak az (1) bekezdés a) és b) pontjában meghatározott feltételek együttes biztosításával lehet.
- (3) A közlevéltár vezetőjét pályázat útján a Magyar Országos Levéltár esetében a kultúráért felelős miniszter, míg az állami szaklevéltárak, valamint a megyei és települési önkormányzatok, illetve köztisztviselői, közalapítványi és egyéb közfeladatot ellátó szervek levéltárai esetében - a kultúráért felelős miniszter véleményének kikérésével - a fenntartó nevezi ki, illetve menti fel.

Általános levéltárak

16. § (1) A levéltárral nem rendelkező közfeladatot ellátó szervek levéltári anyaga az általános levéltárak illetékességi körébe tartozik. Általános levéltárat törvény létesíthet, illetve szüntethet meg, a megszűnő levéltár anyagának átvételére illetékes közlevéltár megnevezésével.

(2) Általános levéltár a Magyar Országos Levéltár, valamint a megye (főváros) önkormányzata által fenntartott közlevéltár.

17. § (1) A Magyar Országos Levéltár központi általános levéltár. Illetékességi körébe tartozik a köztársasági elnöknek és hivatalának, az Országgyűlésnek és hivatalának, továbbá az országgyűlési biztosok hivatalainak, az Alkotmánybíróságnak, a 19. § (2) bekezdésében meghatározott kivétellel a központi államigazgatási szerveknek (a miniszterelnöknek és hivatalának, a minisztériumoknak, az autonóm államigazgatási szerveknek, a kormányhivataloknak, a központi hivataloknak és a rendvédelmi szervek országos parancsnokságainak), a polgári nemzetbiztonsági szolgálatoknak, valamint - a központi államigazgatási szervek területi szervei, a rendőrség, a határőrség, a polgári védelem, a vám- és pénzügyőrség, továbbá az állami és hivatásos önkormányzati tűzoltóság területi és helyi szervei és a büntetés-végrehajtási szervezet kivételével - a központi államigazgatási szervek közvetlen felügyelete és irányítása alatt működő egyéb állami szerveknek, a Legfelsőbb Bíróságnak, a Legfőbb Ügyészségnek, az Állami Számvevőszéknek és a Magyar Nemzeti Banknak, valamint mindezen szervek jogelődeinek levéltári anyaga, továbbá minden, levéltárral nem rendelkező országos köztisztület és közalapítvány levéltári anyaga.

(2) A Magyar Országos Levéltár a 13. §-ban meghatározott feladatokon kívül

a) a külön jogszabályban meghatározott szakmai követelmények érvényesítése érdekében módszertani ajánlásokat és egyéb segédanyagokat dolgoz ki, s azokat a kultúráért felelős miniszter egyetértésével közzéteszi;

b)

c) nyilvántartja a közlevéltárakat és a magánlevéltárakat;

d) feltárja, nyilvántartja és gyűjti (másolatban beszerzi vagy megvásárolja) a magyar vonatkozású külföldi levéltári anyagot;

e) őrzi a törvények eredeti példányát;

f) levéltár-tudományi szakkönyvtárat működtet;

g) levéltári állományvédelmi kérdésekben szaktanácsadást nyújt más levéltáraknak;

h) a hazai közlevéltári anyagról készült biztonsági másolatok egy példányát biztonsági filmtárában megőrzi;

i) részt vesz a levéltárosok felsőfokú képzésében, és ellátja a középfokú levéltári szakképzéssel kapcsolatos feladatait;

j) évente nyilvánosságra hozza a közlevéltárak gyarapodását és működésük fontosabb adatait;

k) ellátja a levéltári szakfelügyelet működtetésével kapcsolatos teendőit;

l) gyakorolja a 34. § (1) bekezdésében meghatározott elővásárlási jogát;

m) a kultúráért felelős miniszter által meghatározott szempontok szerint gyűjti és feldolgozza a közlevéltárak, valamint a nyilvános magánlevéltárak működésével kapcsolatos adatokat.

18. § A megyei (fővárosi) közlevéltár területi általános levéltárként a megye (főváros) önkormányzatának közvetlen felügyelete és irányítása alatt működik. Illetékességi körébe tartozik a fenntartó önkormányzat testületének, hivatalainak és intézményeinek, valamint ezek jogelődeinek levéltári anyaga, továbbá a megye (főváros) területén keletkezett minden olyan levéltári anyag, amely nem tartozik más levéltár illetékességi körébe.

Állami szaklevéltárak

19. § (1) Állami szaklevéltár a Hadtörténelmi Levéltár és a Környezetvédelmi és Vízügyi Levéltár, az Állambiztonsági Szolgálatok Történelmi Levéltára, valamint az állam által fenntartott felsőoktatási, tudományos, kulturális vagy egészségügyi szolgáltatást végző intézmény levéltára.

(2) A szaklevéltár illetékességi köre - az Állambiztonsági Szolgálatok Történelmi Levéltára kivételével -

a) a Hadtörténelmi Levéltár esetében a honvédelemért felelős miniszter és a Honvéd Vezérkar, valamint - a katonai nemzetbiztonsági szolgálatok kivételével - az ezek közvetlen felügyelete vagy irányítása alá tartozó katonai szervezetek,

b)

c) a Környezetvédelmi és Vízügyi Levéltár esetében a környezetvédelemért felelős miniszter és a vízgazdálkodásért felelős miniszter felügyelete alá tartozó szervek,

d) a felsőoktatási, tudományos, kulturális vagy egészségügyi szolgáltatást végző intézmény levéltára esetében a fenntartó szerv

levéltári anyagára, továbbá mindezek jogelődeinek működése során keletkezett levéltári anyagára terjed ki.

(3) Az Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltárának illetékessége az elmúlt rendszer titkosszolgálati tevékenységének feltárásáról és az Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltára létrehozásáról szóló törvényben meghatározott iratokra terjed ki.

(4) Az Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltára működésének speciális szabályait, valamint az e törvényben meghatározottakon túlmenően ellátandó feladatait a (3) bekezdésben említett törvény határozza meg.

(5) A (2) bekezdés d) pontjában meghatározott szaklevéltár létesítését és megszüntetését - a szerv felügyeletét vagy irányítását ellátó miniszter vagy az autonóm államigazgatási szerv vezetője véleményének előzetes kikérésével - a kultúráért felelős miniszter engedélyezi.

(6) Megszűnő szaklevéltár anyagának elhelyezéséről a kultúráért felelős miniszter gondoskodik.

Települési önkormányzat levéltára

20. § (1) A települési önkormányzat a testülete, hivatalai és intézményei, valamint ezek jogelődei levéltári anyagára kiterjedő illetékességgel közlevéltárat létesíthet. A levéltár a fenntartó önkormányzat közvetlen felügyelete és irányítása alatt működik.

(2) Települési önkormányzat levéltárának létesítéséhez a kultúráért felelős miniszter előzetes hozzájárulása szükséges. A miniszter megtagadhatja a hozzájárulást, ha a létesítendő levéltár folyamatos működésének személyi és dologi feltételeit [15. § (1) bekezdés] hosszabb távon nem látja biztosítottak. Ha a levéltár működését meghatározó feltételek megszűnnek, a miniszter visszavonhatja hozzájárulását. Ebben az esetben a fenntartó önkormányzat köteles a levéltárat megszüntetni.

(3) Ha a települési önkormányzat megszünteti levéltárát, annak anyagát a területileg illetékes megyei (fővárosi) levéltárban kell elhelyezni. Ilyen esetben a települési önkormányzat a levéltár céljait szolgáló vagyonát használatra köteles átengedni a megyei (fővárosi) önkormányzatnak.

Köztestület, közalapítvány és egyéb közfeladatot ellátó szerv levéltára

21. § Köztestület, közalapítvány vagy jogszabályban meghatározott egyéb közfeladatot ellátó szerv saját levéltári anyagának őrzésére közlevéltárat létesíthet. A létesítést, illetőleg a megszüntetést a közlevéltárakról vezetett központi nyilvántartásba be kell jegyeztetni. Megszűnés esetén a köztestület, a közalapítvány és az egyéb közfeladatot ellátó szerv levéltári anyagának elhelyezéséről a kultúráért felelős miniszter intézkedik.

IV. Fejezet

A KÖZLEVÉLTÁR ANYAGÁNAK HASZNÁLATA

A közlevéltár anyagában történő kutatás

22. § (1) A közlevéltárban őrzött, az 1990. május 1-je után keletkezett, a keletkezés naptári évétől számított harminc éven túli, az 1990. május 2-a előtt keletkezett, a keletkezés naptári évétől számított tizenöt éven túli levéltári anyagban - a 24-25. §-okban foglalt kivételekkel -, továbbá időbeli korlátozás nélkül abban a levéltári anyagban, amelyet már nyilvánosságra hoztak, illetőleg, amelynek tartalmát az Avtv. szerint mindenki megismerheti, a kutatni kívánt téma megjelölését tartalmazó kérelemre bármely természetes személy ingyenesen kutathat, és a kutatásra kiadott levéltári anyagról saját költségén másolatot készíthet.

(2) A közlevéltár az őrizetében lévő levéltári anyagban kutatást végző személy részére - a kutatás megkezdése előtt - látogatói jegyet ad ki. A látogatói jegy tartalmazza a kutató természetes személyazonosító adatait és lakcímét. A látogatói jegy az adott közlevéltárban - évenkénti meghosszabbítással - folyamatosan használható.

(3) A látogatói jegy kiadásakor a közlevéltár nyilvántartásba veszi a kutató természetes személyazonosító adatait és lakcímét.

(4) A közlevéltár a kutatásra átadott levéltári anyagról nyilvántartást vezet, és a kutató személyes adatainak védelméről az Avtv. rendelkezései szerint gondoskodik.

23. § (1) Az 1990. május 1-je után keletkezett, a keletkezés naptári évétől számított harminc év lejárta előtt a belső használatra készült, valamint a döntéselőkészítést tartalmazó levéltári anyagban folytatható kutatást az átadó szerv hozzájárulásával a levéltári anyagot őrző közlevéltár engedélyezi. Jogutód nélkül megszűnt szerv levéltári anyagában a kutatást a levéltári anyagot őrző közlevéltár engedélyezi.

(2) Az 1990. május 2-a előtt keletkezett, a keletkezés naptári évétől számított tizenöt éven belüli levéltári anyagban - ideértve a belső használatra készült, valamint döntéselőkészítést tartalmazó levéltári iratokat is - a kutatást az átadó szerv hozzájárulásával a (3) bekezdésben meghatározott kuratórium engedélyezi. Jogutód nélkül megszűnt szerv levéltári anyagában a kutatást a kuratórium engedélyezi. A kuratórium engedélyezi az Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltárában történő tudományos kutatást.

(3) A kuratórium tagjai: a Magyar Országos Levéltár, a Politikátörténeti Intézet és az 1956-os Magyar Forradalom Történetének Dokumentációs és Kutató Intézete - közalapítvány által kijelölt egy-egy személy, továbbá a Magyar Tudományos Akadémia által kijelölt két személy.

24. § (1) Ha törvény másként nem rendelkezik, a személyes adatot tartalmazó levéltári anyag az érintett halálozási évét követő harminc év után válik bárki számára kutathatóvá. A védelmi idő, ha a halálozás éve nem ismert, az érintett születéstől számított kilencven év, ha pedig a születés és a halálozás időpontja sem ismert, a levéltári anyag keletkezésétől számított hatvan év.

(2) A védelmi idő lejárta előtt is kutatható az (1) bekezdésben meghatározott levéltári anyag, ha

a) a kutatás - a kérelmező költségére - anonimizált másolattal is megvalósítható, vagy

b) a kutatáshoz az érintett, illetőleg annak halálát követően bármely örököse vagy hozzátartozója a kutató kérésére hozzájárult, vagy

c) a kutatásra tudományos célból van szükség - feltéve, hogy a 22. §-a (1) bekezdésében meghatározott harminc, illetőleg tizenöt év már eltelt - és a kutató a (3) és (4) bekezdésben meghatározott követelményeknek eleget tesz.

(3) A közlevéltár a (2) bekezdés c) pontja szerinti tudományos célú kutatást akkor köteles engedélyezni, ha a kutató csatolja a tudományos kutatást rendeltetésszerűen végző, közfeladatot ellátó szervnek - a kutató részletes kutatási terve alapján megadott - támogató állásfoglalását.

(4) A kutatónak írásos nyilatkozatban vállalnia kell, hogy a megismert és kigyűjtött személyes adatokat az Avtv. 32. §-ában meghatározott módon kezeli és használja fel, továbbá az írásos nyilatkozatban meg kell jelölnie az adatkezelés helyét.

(5) A (2) bekezdés b) pontjában meghatározott hozzájárulás megadásakor írásban nyilatkozni kell a kutató által megismert személyes adat - kutatás célja szerinti - felhasználásának elfogadásáról, valamint a személyes adatot tartalmazó iratok másolhatóságáról.

(6) A kutató a (2) bekezdés c) pontja alapján végzett tudományos célú kutatás során feltárt személyes adatot tartalmazó iratról az (1) bekezdésben meghatározott védelmi idő lejárta előtt is készíthet nem anonimizált másolatot.

24/A. § (1) A személyes adatok megfelelő szintű védelmét biztosító ország kutatója számára tudományos célból, a 24. § (1) bekezdésében meghatározott védelmi idő lejárta előtt is engedélyezhető a személyes adatot tartalmazó levéltári anyag kutatása, feltéve, hogy a 22. § (1) bekezdésében meghatározott 30, illetőleg 15 év már eltelt. A kutatás akkor engedélyezhető, ha a kutató bemutatja a Magyar Tudományos Akadémia kutatási téma szerint illetékes bizottságának vagy intézetének - a kutató részletes kutatási terve alapján megadott - támogató állásfoglalását és írásos nyilatkozatban vállalja, hogy a megismert és kigyűjtött személyes adatokat országa adatvédelmi szabályai szerint kezeli és használja fel.

(2) Az (1) bekezdés szerint engedélyezett kutatás során feltárt iratok másolhatóságát illetően a 24. § (6) bekezdésében foglaltakat kell alkalmazni.

(3) A Kormány felhatalmazást kap arra, hogy személyes adatot - ideértve a különleges adatot is - tartalmazó levéltári anyag másolatának, a történelmi eseményekről folytatott kutatások eredményeinek bemutatása céljából, külföldi tudományos intézmény részére, a 24. § (1) bekezdésében meghatározott védelmi idő lejárta előtt történő átadása tárgyában adatvédelmi szerződést kössön.

(4) A (3) bekezdésben meghatározott adatvédelmi szerződésen alapuló adattovábbítást - a 24. § (1) bekezdésében foglalt védelmi idő lejártáig - az érintett, illetőleg annak halálát követően bármely örököse vagy hozzátartozója megtilthatja. A tiltakozási jog gyakorlásával kapcsolatos eljárás szabályait a kultúráért felelős miniszter állapítja meg.

25. § (1) A minősítő által meghatározott érvényességi idő lejártáig az államtitkot, szolgálati titkot vagy törvényben meghatározott egyéb más titkot tartalmazó levéltári anyagban csak a minősítő hozzájárulásával folytatható kutatás.

(2) Nem engedélyezhető a kutatás

a) a nemzetközi kötelezettségvállalás körében keletkezett, illetőleg külföldi szerv vagy személy által átadott iratokban a nemzetközi szerződésben, illetőleg az átadó által meghatározott ideig;

b) abban a köziratnak nem minősülő levéltári anyagban, amely az átadó szerv vagy természetes személy által meghatározott feltételek alapján még nem kutatható.

(3) Ha a levéltári anyag fizikai állapota miatt nem bocsátható a kérelmező rendelkezésére, a közlevéltár - saját költségére - másolat készítésével teljesíti a kérelmet, ha a másolat készítése nem jár az eredeti levéltári anyag további megrongálódásának vagy megsemmisülésének veszélyével, illetőleg nem jár a szokványos másolatkészítési díj ötszörösét meghaladó költséggel. Az utóbbi esetben azonban, ha a kérelmező a többletköltséget megfizeti, a közlevéltár köteles másolat készítésére.

26. § A kutatási kérelem részleges vagy teljes megtagadását a közlevéltár, illetőleg a 23. § (3) bekezdésében meghatározott kuratórium köteles írásban megindokolni.

A használat egyéb módjai

27. § (1) A közlevéltár a kérelmező által megadott - az azonosításhoz szükséges - információk alapján egyedi adatról tájékoztatást nyújt.

(2) A tájékoztatási kérelem részleges vagy teljes megtagadását a közlevéltár írásban köteles közölni.

(3) Tájékoztatás érdekében közlevéltár kutatást - díjtalan szolgáltatásként - csak jogszabály alapján vagy fenntartója utasítására végez.

28. § A közlevéltár az őrizetében lévő levéltári anyagot kutatási célból más levéltárnak, illetőleg kiállítás céljából szerv számára - külön jogszabály alapján - meghatározott időre kölcsönözheti. Az iratot átadó szerv, illetve jogutódja részére a kölcsönzést ügyviteli célból a levéltár köteles engedélyezni. A kölcsönzési kérelem másolattal is teljesíthető.

Jogorvoslati kutatási vagy tájékoztatási kérelem megtagadása esetén

29. § (1) A kutatási vagy a tájékoztatási kérelem részleges vagy teljes megtagadása esetén a kérelmező bírósághoz fordulhat.

(2) A per megindítására és az eljárás lefolytatására - a (3) bekezdésben foglalt kivétellel - az Avtv. 21. § (2)-(7) bekezdésének szabályai az irányadóak.

(3) A kérelmező saját adataira vonatkozó tájékoztatási kérelmének megtagadása esetén a bírósági eljárásra az Avtv. 17. §-ának szabályait kell alkalmazni.

V. Fejezet

A MAGÁNLEVÉLTÁRI ANYAG VÉDELME

Nyilvános magánlevéltár

30. § (1) Az a természetes személy, továbbá az a nem közfeladatot ellátó szerv, amely a tulajdonában vagy birtokában lévő maradandó értékű iratainak tartós megőrzése céljából levéltárat létesít vagy tart fenn, és vállalja a (2) bekezdésben foglalt követelmények teljesítését, a kultúráért felelős miniszternél kérelmezheti levéltárának nyilvános magánlevéltárként történő bejegyzését. A nyilvános magánlevéltárként történő bejegyzést - a levéltári szakfelügyelet javaslatára - a kultúráért felelős miniszter engedélyezi.

(2) A nyilvános magánlevéltár

a) levéltári anyagának jegyzékét - nyilvántartás céljából - a Magyar Országos Levéltárnak átadja;

b) levéltári anyagának nyilvántartásával, szakszerű, biztonságos őrzésével, feldolgozásával és használatának biztosításával összefüggő feladatait a nyilvános magánlevéltárak részére előírt szakmai követelmények szerint látja el;

c) levéltári anyagából a közlevéltárakra vonatkozó rendelkezések szerint tájékoztatást nyújt, adatokat szolgáltat, iratokat kölcsönöz és anyagában - saját szabályzata szerint - a kutatást ingyenesen lehetővé teszi.

(3) Ha a nyilvános magánlevéltár a (2) bekezdésben meghatározott követelményeket nem teljesíti, a miniszter elrendeli a levéltár nyilvántartásból való törlését. A törlés elrendelésével egyidejűleg kezdeményezi a levéltári anyag védetté nyilvánítását.

(4) A nyilvános magánlevéltár a 34/C. §-ban foglaltak szerinti költségvetési támogatásban részesül. A költségvetési támogatás a pártok által fenntartott nyilvános magánlevéltárakat is megilleti.

31. § (1) A nyilvános magánlevéltár köziratnak minősülő levéltári anyag kivételével bármilyen levéltári anyagot gyűjthet, az illetékes egyházi levéltár azonban gyűjtheti az egyház által fenntartott nevelési-oktatási intézmény köziratnak minősülő levéltári anyagát is.

(2) A kultúráért felelős miniszter engedélyezheti a káptalani vagy konventi hiteleshelyi levéltárak anyagának az illetékes hazai egyházi levéltárban, más köziratnak nyilvános magánlevéltárban történő elhelyezését, ha a levéltár fenntartója az anyag őrzését, kezelését és használatát illetően biztosítja a 15. § (1) bekezdésében meghatározott feltételeket, és az anyag kutathatóságát a közlevéltárban őrzött levéltári anyagra vonatkozó szabályok szerint lehetővé teszi.

A maradandó értékű magániratok védelme

32. § (1) A nem közfeladatot ellátó szervek - a (3) bekezdésben foglalt kivétellel - irattári anyaguk kezelésének módját maguk alakíthatják ki, de az illetékes közlevéltártól szaktanácsot kérhetnek, vele a segítségadás rendszeres módjára, illetve az iratok ajándékként vagy ingyenes letétként való megőrzésére vonatkozóan megállapodást köthetnek.

(2) A közlevéltárnak az (1) bekezdés szerinti megállapodással átadott iratok kutathatóságát az ajándékozó, illetőleg a letétbe adó meghatározott időtartamra korlátozhatja.

(3) A tartós állami tulajdonú társasági részesedéssel működő gazdasági társaságok kötelesek iratkezelésüket az illetékes közlevéltárral egyetértésben szabályozni, irattári anyagukat a szabályzatban foglaltak szerint kezelni, a helyszíni tájékozódást - az üzemi és az üzleti titkok védelmének biztosítása mellett - a közlevéltár számára megengedni, nem selejtezhető irataikat - ha azok feladataik ellátásához már nem szükségesek - részére átadni. Ezen szervek közlevéltárba adott irataik kutathatóságát illetően a (2) bekezdésben foglaltak szerint rendelkezhetnek.

33. § (1) A kulturális örökségvédelmi hatóság (a továbbiakban: hatóság) a kulturális örökség védelméről szóló törvény alapján - a (2) bekezdésben felsorolt kivételekkel - védett levéltári anyaggá nyilváníthatja a nem levéltárban, muzeális intézményben és könyvtárban őrzött, 50 évnél régebben keletkezett maradandó értékű magániratokat, továbbá a keletkezés idejétől függetlenül:

a) a társadalmi, politikai, gazdasági, kulturális és tudományos életben jelentős szerepet betöltő személyek irathagyatékát;

b) a jogutód nélkül megszűnt, nem közfeladatot ellátó szervek irattári anyagának maradandó értékű részét, kivéve a csodeljárásról és a felszámolási eljárásról szóló törvényben meghatározott iratokat;

c) a privatizált állami gazdálkodó szervezet privatizálás előtt keletkezett irattári anyagának a 34. § (3) bekezdésében meghatározott részét;

d) működő, nem közfeladatot ellátó szerv irattári anyagának maradandó értékű részét, ha azt a tulajdonos - a gazdálkodó szervezet eladásával együtt történő irattárátadást kivéve - kereskedelmi forgalomba kívánja bocsátani;

e) a nyilvános magánlevéltárak nyilvántartásából törölt magánlevéltárban őrzött iratokat.

(2) Nem nyilvánítható védetté:

a) az a magánirat, amely tulajdonosával kapcsolatos, vagy annak személyes tevékenysége során keletkezett, és amelyet a tulajdonos rendeltetésszerűen tart magánál;

b) működő szerv irattári anyaga, kivéve az (1) bekezdés *c)* és *d)* pontjában meghatározott iratokat.

(3) A hatóság határozatban kötelezheti a tulajdonost arra, hogy védetté nyilvánított levéltári anyagát biztonsági másolat elkészítése céljából - meghatározott időtartamra - a Magyar Országos Levéltárnak átadja. A levéltári anyag oda- és visszaszállításáról - a tulajdonossal történt megállapodás szerint - a Magyar Országos Levéltár gondoskodik.

(4) A (3) bekezdésben meghatározott biztonsági másolatot a Magyar Országos Levéltár őrzi meg. A biztonsági másolatról további másolat készítését, valamint az abban folytatható kutatást a tulajdonos, ha a kutatás személyhez fűződő jogait vagy jogos érdekeit sértené, meghatározott időtartamra szólóan megtilthatja.

(5) A magániratok védetté nyilvánítására és a védetté nyilvánított levéltári anyagra egyebekben a kulturális örökség védelméről szóló törvényben foglaltakat kell alkalmazni.

34. § (1) Az a tulajdonos, aki 50 évnél régebben keletkezett iratait, továbbá a 33. § (1) bekezdésének *a)-b)* és *d)* pontjában meghatározott iratait - a nyilvános árverésen történő értékesítés kivételével - kereskedelmi forgalomba kívánja bocsátani, köteles azt először a Magyar Országos Levéltárnak megvételre felajánlani vagy védetté

nyilvánítás céljából bemutatni. Ha a Magyar Országos Levéltár megállapítja, hogy a bemutatott irat (irategyüttes) tartalmát vagy egyéb jellegzetességeit tekintve megfelel a 3. § j) pontjában meghatározott ismérveknek, de a tulajdonos által megjelölt vételírat nem tudja kifizetni, kezdeményezi a hatóságnál az irat (irategyüttes) védetté nyilvánítását.

(2) Ha az (1) bekezdésben felsorolt iratokat, valamint a védetté nyilvánított levéltári anyagot a tulajdonos vagy annak hozzájárulásával a jogos birtokos külföldre kívánja vinni, a kiviteli engedély iránti kérelmét a Magyar Országos Levéltárnál vagy bármely vidéki székhelyű megyei önkormányzati levéltárnál nyújthatja be. A levéltár a kérelmet szakvéleményével együtt a hatósághoz továbbítja.

(3) Állami gazdálkodó szervezet működése során keletkezett irattári anyagot a gazdálkodó szervezet privatizálását követően is csak az illetékes közlevéltár által meghatározott szempontok szerint lehet selejtezni. Ha a nem selejtehető iratokat az új tulajdonos nem kívánja megőrizni, azokat az illetékes közlevéltár részére át kell adnia. Ha az új tulajdonos a nem selejtehető iratokra igényt tart, az illetékes közlevéltár kezdeményezheti az iratok védetté nyilvánítását.

(4)

V/A. Fejezet

A levéltárak költségvetési támogatásával összefüggő egyes kérdések

34/A. § (1) A közlevéltárakban és a nyilvános magánlevéltárakban őrzött levéltári anyag évi 2%-ának átvizsgálásához, a szükséges selejtezés elvégzéséhez és a 13. § f) pontjában meghatározott biztonsági másolatok elkészítéséhez, valamint a veszélyeztetett állapotú iratok, illetőleg a bennük lévő információk tartós megőrzését szolgáló egyéb teendők ellátásához szükséges pénzügyi feltételeket a kultúráért felelős miniszter által vezetett minisztérium fejezeti kezelésű költségvetési előirányzatából kell biztosítani.

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott előirányzatnak a közlevéltárak és a nyilvános magánlevéltárak közötti elosztásáról a kultúráért felelős miniszter pályázat kiírásával gondoskodik. A pályázat kiírásának, elbírálásának és az előirányzat felhasználásának szabályait a kultúráért felelős miniszter állapítja meg.

(3) Az (1) bekezdésben meghatározott feladatok ellátásának személyi, tárgyi és technikai feltételeit legkésőbb 2000. december 31-éig kell megteremteni.

34/B. § A 17. § (2) bekezdésében felsorolt feladatok elvégzéséhez szükséges költségvetési előirányzatot a Magyar Országos Levéltár éves költségvetésének elkülönített tételeként kell meghatározni.

34/C. § (1) A nyilvános magánlevéltárak költségvetési támogatására szolgáló költségvetési előirányzatot a kultúráért felelős miniszter által vezetett minisztérium fejezeti kezelésű előirányzataként kell évente meghatározni.

(2) A nyilvános magánlevéltárban őrzött anyag 1 folyóméterére vetített költségvetési támogatás mértéke nem lehet kevesebb, mint az általános levéltárakban őrzött anyag 1 folyóméterére az adott költségvetési évet két évvel megelőző esztendőben jutó működési kiadás - intézményi működési bevételekkel csökkentett - összegének 25%-a.

(3) Az (1) bekezdés szerinti előirányzat nyilvános magánlevéltárak közötti elosztásának rendjét a kultúráért felelős miniszter állapítja meg.

34/D. §

VI. Fejezet

VEGYES ÉS ZÁRÓ RENDELKEZÉSEK

35. § (1) Ez a törvény - a (2) bekezdésben foglalt kivétellel - 1996. január 1-jén lép hatályba.

(2) A törvény 3. §-a, 12. §-a, 22-29. §-a és 36. §-a 1995. július 1-jén lép hatályba.

(3)

(4) Felhatalmazást kap az igazságügyért felelős miniszter, hogy a köziratok kezelésének szakmai irányításáért felelős miniszterrel, valamint a kultúráért felelős miniszterrel egyetértésben rendeletben szabályozza a közjegyzők, a bírósági végrehajtók, valamint ezek kamarái, továbbá az igazságügyi szakértői névjegyzékbe bejegyzett természetes személyek és gazdasági társaságok, igazságügyi szakértői intézmények, hatósági tolmácsok, hiteles szakfordítók és büntető ügyekben közvetítői tevékenységet végző ügyvédek iratkezelését.

(5)

(6) Felhatalmazást kap az önkormányzatokért felelős miniszter, hogy a köziratok kezelésének szakmai irányításáért felelős miniszterrel, valamint a kultúráért felelős miniszterrel egyetértésben az önkormányzati hivatalok számára egységes irattári tervet adjon ki.

(7) Ahol jogszabály „történeti értékű iratot” említ, azon „maradandó értékű iratot” kell érteni.

(8) Az 1948-1989 között működött Magyar Dolgozók Pártja (MDP) és Magyar Szocialista Munkáspárt (MSZMP) szerveinek iratai - az MDP és az MSZMP tagnyilvántartásainak kivételével - a magyar állam tulajdonát képezik.

(9)

(10) Felhatalmazást kap a szakmai irányítást ellátó miniszter, hogy az állami és helyi önkormányzati intézmények meghatározott csoportja részére a köziratok kezelésének szakmai irányításáért felelős miniszterrel, valamint a kultúráért felelős miniszterrel egyetértésben egységes iratkezelési szabályzatot, vagy egyedi iratkezelési szabályzatuk mellékletét képező egységes irattári tervet adjon ki.

(11)

35/A. § (1) Felhatalmazást kap a Kormány, hogy rendeletben állapítsa meg a közfeladatot ellátó szervek iratkezelésének általános követelményeit, valamint a központi államigazgatási szervek, az önkormányzati hivatalok és az önkormányzati társulások iratkezelési szabályzatai végrehajtásának ellenőrzési rendjét.

(2) Felhatalmazást kap a köziratok kezelésének szakmai irányításáért felelős miniszter, a közigazgatási informatikáért felelős miniszter, valamint a kultúráért felelős miniszter, hogy együttesen rendeletben állapítsa meg a közfeladatot ellátó szerveknél alkalmazható iratkezelési szoftverekkel szemben és az elektronikus iratok levéltárba adásával, tárolásával kapcsolatban támasztott követelményeket.

(3) A (2) bekezdésben foglalt felhatalmazás alapján kiadandó rendeletet a bíróságok és az Országos Igazságszolgáltatási Tanács Hivatala, az ügyészségek, a közjegyzők, a bírósági végrehajtók, valamint ezek kamarái, továbbá az ügyvédi kamara, az igazságügyi szakértői névjegyzékbe bejegyzett természetes személyek és gazdasági társaságok, igazságügyi szakértői intézmények, hiteles szakfordítók, tolmácsok, a jogi segítségnyújtást, kárpótlást, áldozatsegítést, valamint büntető ügyekben közvetítői tevékenységet végző szervek és személyek tekintetében az igazságügyért felelős miniszterrel egyetértésben kell kiadni.

(4) Felhatalmazást kap a kultúráért felelős miniszter, hogy rendeletben szabályozza a 23. § (3) bekezdésében meghatározott kuratórium, valamint a levéltári szakfelügyelet és a levéltári szakmai testületek működését.

36. § Felhatalmazást kap a kultúráért felelős miniszter, hogy rendeletben szabályozza a köziratok kezelésének levéltári felügyeletével kapcsolatos, továbbá a közlevéltárak és a nyilvános magánlevéltárak anyagának nyilvántartásával, szakszerű, biztonságos őrzésével, feldolgozásával és használatának biztosításával összefüggő szakmai követelményeket, valamint a levéltári anyagban végezhető selejtezés rendjét.